

**Eesti gaasisüsteemi hädaolukorra
lahendamise kava tarnehäirega
toimetulekuks**

Sisukord

1. Üldised alused.....	3
2. Kriisitasemete kindlaksmääramine	4
3. Iga kriisitaseme puhul rakendatavad meetmed	4
3.1. Varajase hoiatamise tase.....	4
3.2. Häireolukorra tase	6
3.3. Gaasitarne hädaolukorra tase.....	8
4. Gaasivarustuse taastamine	11
5. Piirkondlik koostöö.....	12

1. Üldised alused

Hädaolukorra lahendamise kavas on meetmed gaasitarnehäire kõrvaldamiseks või selle mõju leevendamiseks.

Hädaolukorra lahendamise kavas sisalduvad gaasivarustuskindluse tagamise meetmed määratakse kindlaks selgelt ning need on läbipaistvad, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad, need ei tohi põhjendamatult moonutada konkurentsi ega takistada gaasi siseturu tõhusat toimimist ega ohustada gaasivarustuskindlust teistes liikmesriikides ega kogu liidus.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2017/1938, 25. oktoober 2017, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistati kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (edaspidi Määrus (EL) 2017/1938) artikkel 10 (4) näeb ette, et hädaolukorra lahendamise kavas sisalduvaid meetmeid, tegevusi ja menetlusi katsetatakse vähemalt üks kord nende nelja aasta jooksul, mille järel tuleb kava ajakohastada. Hädaolukorra lahendamise kava katsetamiseks matkib pädev asutus vastavalt hädaolukorra lahendamise kavale suure ja keskmise mõjuga stsenaariume ja reaajas reageerimist. Pädev asutus esitab katsetulemused gaasikoordineerimisrühmas.

Maagaasiseaduse (MGS) § 37 lõike 3 punkt 22 kohaselt täidab Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 994/2010 nimetatud pädevale asutusele pandud kohustusi (alates 01.11.2017 määrus (EL) 994/2010 kehtetu, määruse (EL) 2017/1938 artikkel 21 kohaselt viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele). Piirkondlikust riskihindamisest¹ tulenevalt on käesoleval ajal Eesti pädevaks asutuseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes tagab Määrusega (EL) 2017/1938 ette nähtud meetmete rakendamise.

Määruse (EL) 2017/1938 artikkel 14 (6) paneb kõigile maagaasiettevõtjatele kohustuse teatada pädevale asutusele rohkem kui üks aasta kehtivate gaasi hankimiseks sõlmitud piiriülese mõõtmega gaasitarnelepingute kohta järgmised andmed:

- i) lepingu kehtivusaeg;
- ii) lepingujärgsed aastamahud;
- iii) lepingujärgsed päevased maksimummahud häire- või hädaolukorras;
- iv) lepingujärgsed sihtkohad;
- v) minimaalsed gaasi päeva- ja kuumahud;
- vi) gaasitarnete peatamise tingimused;
- vii) märge selle kohta, kas leping üksikult või koos sama tarnija või tema tütarettevõtetega sõlmitud teiste lepingutega moodustab ekvivalentselt või ületab lõike 6 punktis b osutatud 28 % künnist kõige rohkem mõjutatud liikmesriigis.

Määruse (EL) 2017/1938 artikkel 14 (6)(b) sätestab teatamiskohustuse kõige rohkem mõjutatud liikmesriigi pädevale asutusele rohkem kui üks aasta kehtivad sellised gaasitarnelepingud kohe pärast nende sõlmimist või muutmist 1. novembril 2017 või hiljem, mis igauks üksikult või koos sama tarnija või tema tütarettevõtetega sõlmitud teiste lepingutega moodustavad ekvivalentselt 28 % või enam asjaomase liikmesriigi aastasest gaasitarbimisest, mis arvutatakse kõige uuemate kättesaadavate andmete põhjal.

¹ Regional Risk Assessment of Security of Supply of Finland, Estonia, Latvia, Lithuania (2018)

Lähtudes Määruse (EL) 2017/1938 artikkel 11 (2), kui pädev asutus kuulutab välja kriisitaseme, teatab ta sellest viivitamata komisjonile ning nende liikmesriikide pädevatele asutustele, kellega nimetatud pädeva asutuse liikmesriik on otse ühendatud, ning esitab neile kogu vajaliku teabe, eelkõige teabe meetmete kohta, mida ta kavatses võtta.

Hädaolukorra puhul, mis võib tingida abipalve liidule ja selle liikmesriikidele, teatab asjaomase liikmesriigi pädev asutus sellest viivitamata komisjoni juures tegutsevale hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusele.

2. Kriisitasemete kindlaksmääramine

Gaasitarne hädaolukorra lahendamise kava tugineb Määruse (EL) 2017/1938 artikkel 11 (1) sätestatud järgmistele kriisitasemetele:

a) varajase hoiatamise tase (varajane hoiatamine): on olemas konkreetne, tõsiselt võetav ja usaldusväärne teave, et võib toimuda sündmus, mille tagajärjel halveneb gaasitarneolukord tõenäoliselt märkimisväärselt ja mis toob tõenäoliselt kaasa häire- või hädaolukorraseme väljakuulutamise. Vastavalt MGS § 26² lõikele 1 teavitab süsteemihaldur sellest ning tema poolt rakendatavatest meetmetest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.

b) häireolukorra tase (häireolukord): on tekkinud gaasitarnehäire või erandlikult suur gaasinõudlus, mille tagajärjel halveneb gaasitarneolukord märkimisväärselt, kuid turg suudab kõnealuse häire või nõudlusega toime tulla ilma, et oleks vaja kasutada mitteturupõhiseid meetmeid. Vastavalt MGS § 26² lõikele 1 teavitab süsteemihaldur sellest ning tema poolt rakendatavatest turumeetmetest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.

c) hädaolukorra tase (hädaolukord): esineb erandlikult suur gaasinõudlus või märkimisväärne gaasitarnehäire või gaasitarneolukorra muu märkimisväärne häire ning on rakendatud kõiki asjakohaseid turumeetmeid, kuid gaasivarustus ei ole piisav, et rahuldada ülejäänud gaasinõudlust, mistõttu tuleb täiendavalt kasutusele võtta mitteturupõhised meetmed, et eelkõige kindlustada gaasitarne kaitstud tarbijatele. Vastavalt MGS § 26² lõikele 1 teavitab süsteemihaldur sellest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium analüüsib koos Konkurentsiametiga saadud teavet ning süsteemihalduri rakendatud meetmeid. Kui analüüsi tulemusel ilmneb, et varustuskindluse tagamiseks on vaja kasutusele võtta gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmed, teeb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Vabariigi Valitsusele ettepaneku lubada kasutada tarnehäire kõrvaldamiseks või selle mõju leevendamiseks vajalike meetmete kavas (MGS § 26² lõige 3) nimetatud gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmeid (MGS § 26² lõige 2).

3. Iga kriisitaseme puhul rakendatavad meetmed

3.1. Varajase hoiatamise tase

Süsteemihalduri metoodika kohaselt käsitletakse võimaliku varajase hoiatamise tase juhtumina olukorda, kui ilmneb oht kaotada rohkem kui 20% bilansiperioodi prognoositust gaasitarne.

MGS § 26² lõige 1 sätestab, et kui süsteemihalduril on usaldusväärne teave, et võib toimuda sündmus, mille tagajärjel võib tarneolukord märkimisväärselt halveneda, teavitab süsteemihaldur sellest ning tema rakendatavatest turumeetmetest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium analüüsib koos Konkurentsiametiga saadud teavet ning süsteemihalduri rakendatavaid turumeetmeid ning teeb otsuse, kas on põhjust välja kuulutada kriisi varajase hoiatamise tase.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kuulutab välja kriisi varajase hoiatamise taseme ja Konkurentsiamet teavitab sellest viivitamata Euroopa Komisjoni ning nende liikmesriikide pädevaid asutusi, kellega nimetatud pädeva asutuse liikmesriik on otse ühendatud ja esitab neile kogu vajaliku teabe, eelkõige meetmete kohta, mida kavatakse ette võtta. Gaasiga varustamine jätkub tavapäraselt.

Turupõhised meetmed gaasi tarnehäirete leevendamiseks

Gaasi pakkumisega seotud meetmetest on Eesti gaasiturul praeguses olukorras võimalik kasutada:

- vastavalt kehtivale lepingule AS Eesti Gaasi ja OAO Gazprom vahel on võimalik Eestisse tarnida kuni 7,0 milj m³ maagaasi ööpäevas;
- kokkuleppeid naaberriikide süsteemihalduritega gaasivoogude ümbersuunamiseks gaasivarustuse kindluse tagamiseks;
- vastavalt MGS muudatusele on loodud võimalus anda gaasivõrku prügilagaasi ja biomassist saadud gaasi (biometaani), kui need vastavad gaasi kvaliteedinõuetele ning neid saab tehniliselt ja ohutult sisestada gaasivõrku ja selle kaudu edastada;
- gaasi alternatiivseks tarneallikaks on saanud alates 2015.aastast Klaipeda veeldatud maagaasi (LNG) terminalist võrku juhitud regasifitseeritud gaas.

Gaasinõudlusega seotud meetmetest on praeguses gaasituru olukorras võimalik kasutada:

- teistele kütuseliikidele ülemineku võimalus (põlevkivi õli, biokütused);
- teistele kütmissviisidele ülemineku võimalus (elektriküte, soojuspumbad, ahjuküte).

Tegevused varajase hoiatamise taseme väljakuulutamise korral

Varajase hoiatamise taseme väljakuulutamise korral teostatakse järgmised toimingud:

1. olukorra lahendamist juhivad süsteemihaldur, kes tegutseb kooskõlastatud infologistika juhendi järgi, mis korraldab läbi juhtimiskeskuse liikuva teabe edastamist ja teabe vahetamist, täpsustab kontaktandmed;
2. olukorra lahendamiseks moodustab süsteemihaldur kriisikomisjoni, mida juhivad Elering AS tegevjuht või teda asendav või tema poolt määratud isik. Kriisikomisjoni liikmeteks on peamised gaasi importijate esindajad;
3. kriisikomisjon hindab, millised turupõhised meetmed aitavad kriisikorraga toime tulla või seda leevendada;
4. süsteemihaldur teavitab igapäevaselt kriisikomisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit olukorrast Eesti gaasisüsteemis, võimalikest muutustest gaasiturul ja kavandatavatest meetmetest;
5. süsteemihaldur selgitab gaasi importijatega täiendavate gaasikoguste sisseostu võimalusi Eesti gaasisüsteemi;
6. süsteemihaldur selgitab koostöös naaberriikide juhtimiskeskustega gaasisüsteemi tehnilisi võimalusi gaasirõhu tõstmiseks Eesti gaasisüsteemis ja täiendavate gaasikoguste ülekandmiseks Eesti riigipiirini.

Kui on välja kuulutanud varajase hoiatamise kriisitaseme, teevad asjaomased maagaasiettevõtjad iga päev asjaomase liikmesriigi süsteemihaldurile kättesaadavaks eelkõige järgmise teabe:

- a) kolme järgmise päeva gaasipakkumise ja -nõudluse prognoosi;
- b) igapäevased gaasikogused kõigis piiriülestes sisend- ja väljundpunktides;
- c) ajavahemik (päevade arv), mille jooksul on eeldatavasti võimalik tagada gaasitarneid kaitstud tarbijatele.

Piirkondlikus või liidu hädaolukorras võib komisjon nõuda viivitamata vähemalt järgmise teabe esitamist:

- a) määruse (EL) 2017/1938 punktis 7 sätestatud teave;
- b) teave meetmete kohta, mida pädev asutus kavandab või on juba rakendanud hädaolukorra leevendamiseks, ning teave nende meetmete tulemuslikkuse kohta;
- c) taotlused, mis on esitatud teistele pädevatele asutustele lisameetmete võtmiseks;
- d) teiste pädevate asutuste taotlusel rakendatud meetmed.

Gaasiettevõtjate ja gaasitarbijate ülesanded ja kohustused varajase hoiatamise taseme väljakuulutamise korral

Süsteemihalduril on kohustus teavitada tarbijaid, teisi gaasiettevõtjaid, bilansihaldureid, naaberriikide süsteemihaldureid ja Konkurentsiametit võimalikust tarnehäire tekkimise ohust ja oma kavandavatest meetmetest. Süsteemihaldur esitab pädevale asutusele ja Konkurentsiametile teavitatud turuosaliste nimekirja.

Tarbijatel (sh asjaomastel elektritootjatel), kes jätkavad tegevust tavapäraselt, on kohustus teha ettevalmistusi ettevõtte võimalikuks häireolukorra tasemele üleminekuks. Gaasiettevõtjad ja gaasi tarbijad, keda süsteemihaldur on teavitanud, informeerivad süsteemihaldurit kavandatavatest meetmetest.

Piirkondlik mõõde

Varajase hoiatamise piirkondlik mõõde piirdub Konkurentsiameti poolt nende liikmesriikide pädevate asutuste teavitamisega, kellega liikmesriik on otse ühendatud ja esitab neile kogu vajaliku teabe, eelkõige meetmete kohta, mida kavatsetakse ette võtta.

3.2. Häireolukorra tase

Häireolukorra taseme puhul on tekkinud gaasitarnehäire või erandlikult suur gaasinõudlus, mille tagajärjel halveneb gaasitarneolukord märkimisväärselt, kuid turg suudab kõnealuse häire või nõudlusega toime tulla ilma, et oleks vaja kasutada mitteturupõhiseid meetmeid.

Võimalikud kasutatavad turumeetmed on samad gaasi pakkumisega ja gaasi nõudlusega seotud meetmed, mis toodud punktis 3.1.

MGS § 26² lõige 1 sätestab, et kui tarnehäire või erandlikult suur gaasinõudlus on tekkinud, teavitab süsteemihaldur sellest ning tema rakendatavatest turupõhistest meetmetest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium analüüsib koos Konkurentsiametiga saadud teavet ning süsteemihalduri rakendatavaid turumeetmeid ning pädev asutus otsustab kas on põhjust välja kuulutada häireolukorra kriisitase.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kuulutab vajadusel välja häireolukorra taseme ja teavitab sellest viivitamata Euroopa Komisjoni ning esitab talle kogu vajaliku teabe, eelkõige kavandatavate turumeetmete osas.

Tegutsemine häireolukorra taseme väljakuulutamise korral

Häireolukorra taseme väljakuulutamise korral teostab süsteemihaldur järgmised toimingud:

1. teavitab tarbijaid, gaasiettevõtjaid, bilansihaldureid ja naaberriikide süsteemihaldureid võimalikust tarnehäire tasemest ja oma kavandavatest meetmetest;
2. selgitab koostöös naaberriikide juhtimiskeskustega gaasisüsteemi tehnilisi võimalusi gaasirõhu tõstmiseks Eesti gaasisüsteemis ja gaasivoogude ümbersuunamise võimalusi täiendavate gaasikoguste ülekandmiseks Eesti riigipiirini;
3. selgitab gaasi importijatega täiendavate gaasikoguste sisseostu võimalusi Eesti gaasisüsteemi;
4. Eleringi AS kriisikomisjon hindab, millised turupõhised meetmed aitavad häireolukorraga toime tulla või seda leevendada;
5. käivitatakse Elering AS eriolukorras tegutsemise kava, milleks on gaasivarustuse kui elutähtsa toimepidevuse tagamise plaan.

Eesti peamine gaasivarustaja OAO Gazprom kasutab Eesti talviseks gaasivarustuseks Venemaa gaasivõrku. Lisaks kasutavad teised gaasivarustajad Inčukalnsi gaasihoidlas hoiustatud gaasi või Leedust tarnitud gaasi (gaasibörsilt GET Baltic või Klaipeda LNG terminalist).

Peamise allika tarnehäire korral on olukorda võimalik lahendada või leevendada Inčukalnsi gaasihoidlast ja/või Leedust gaasitarne suurendamisega ja/või gaasivoogude ümbersuunamisega koostöös Läti ja Venemaa süsteemihalduriga.

Lisaks on olemas võimalus kasutada nõudlusega seotud turumeetmeid.

Eesti sisese ülekandetorustiku võimalike häirete korral

Tegutsetakse vastavalt väljatöötatud stsenaariumitele lähtudes süsteemihalduri koostatud järgmistest dokumentidest:

- **Avariiolukorras tegutsemise kord**, mis sätestab võrguettevõtte tegevuse üldreeglid ja põhimõtted.
- **Elering AS eriolukorras tegutsemise kava**, mis sätestab gaasivarustuse, kui elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamise plaan. Kava käsitleb süsteemihalduri ja teiste gaasituruosaliste ühistegevust avariist või tarnehäirest põhjustatud gaasivarustushäire korral.

Kui häireolukord on Eesti gaasivõrkudes, siis süsteemihaldur:

1. selgitab kaugjälgimisvahenditega välja võimaliku rikkekoha, määratleb kriisitaseme ja võtab viivitamatult kasutusele abinõud häireolukorra lokaliseerimiseks ja gaasitarnehäirete minimeerimiseks;
2. alustab häireolukorra lokaliseerimist, vajadusel sulgedes kaugjuhtimise teel vajalikud liinikraanisõlmed;
3. informeerib eriolukorrast bilansihaldureid/gaasimüüjaid ja avariitööde teenuseosutaja tegevjuhti, kes omakorda korraldab vajalike seadmete, materjalide ja masinate toimetamise ja tööjõu saabumise avariikohale lepingus kokkulepitud ajaks ning alustab avariitööd.

Süsteemihalduri kriisikomisjon koostab hiljemalt 6 tunni jooksul häireolukorra lahendamise plaani, mis on kohustuslik kõikidele häireolukorra lahendamises osalejatele. Kriisikomisjoni otsusega määratakse töid juhtiv isik, kelle otsused on kohustuslikud kõikidele töödes

osalejatele. Korraldused gaasivõrkude käitamisel häireolukorras peavad olema mittediskrimineerivad ja kõigile turuosalistele võrdsed, arvestama tarbija tarbimise iseloomu ning mõju gaasisüsteemile;

Süsteemihalduri nõudmisel peab bilansihaldur rakendama turupõhiseid meetmeid oma klientide suhtes, milline tegevus peab tasakaalustama bilansihalduri bilansi. Vastavalt MGS § 12¹ lõikele 4 peab bilansihaldur sõlmima gaasi tarnelepingud tingimustel, mis võimaldavad igal ajahetkel tema bilanssi tagada.

Süsteemihaldur teavitab olukorra muutumist ja kavandatavatest meetmetest Eesti gaasisüsteemis iga 6 tunni tagant kriisikomisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit ja Konkurentsiametit.

Konkurentsiamet teavitab igapäevaselt Euroopa Komisjoni ja naaberriikide pädevaid asutusi olukorrast Eesti gaasisüsteemis, võimalikest muutustest gaasiturul ja kavandatavatest meetmetest.

Gaasiettevõtjate ja gaasitarbijate ülesanded ja kohustused häireolukorra taseme väljakuulutamise korral

Süsteemihalduril on kohustus teavitada tarbijaid, teisi gaasiettevõtjaid, bilansihaldureid, naaberriikide süsteemihaldureid ja Konkurentsiametit häireolukorra väljakuulutamisest ja oma kavandatavatest meetmetest. Süsteemihaldur esitab pädevale asutusele teavitatud turuosaliste nimekirja.

Süsteemihaldur informeerib mittekaitstud tarbijaid ja gaasiettevõtjaid, et olukorra halvenemisel võidakse rakendada mitteturupõhiseid meetmeid nõudluse vähendamiseks, mis võib kaasa tuua tarbija gaasivarustuse vähenemise või katkemise.

Tarbijatel (sh asjaomastel tööstustarbijatel ja elektritootjatel) on kohustus täita süsteemihalduri kriisikomisjoni häireolukorra lahendamise plaani.

Tarbijatel (sh asjaomastel tööstustarbijatel ja elektritootjatel), kes jätkavad tegevust tavapäraselt, on kohustus teha ettevalmistusi ettevõtte võimalikuks hädaolukorra tasemele üleminekuks. Gaasiettevõtjad ja gaasi tööstustarbijad, keda süsteemihaldur on teavitanud, informeerivad süsteemihaldurit kavandatavatest meetmetest.

Piirkondlik mõõde

Häireolukorra tasemel süsteemihaldur selgitab koostöös naaberriikide juhtimiskeskustega gaasisüsteemi tehnilisi võimalusi gaasirõhu tõstmiseks Eesti gaasisüsteemis ja gaasivoogude ümbersuunamise võimalusi täiendavate gaasikoguste ülekandmiseks Eesti riigipiirini.

Konkurentsiamet teavitab igapäevaselt Euroopa Komisjoni ja naaberriikide pädevaid asutusi olukorrast Eesti gaasisüsteemis, võimalikest muutustest gaasiturul ja kavandatavatest meetmetest.

3.3. Gaasitarne hädaolukorra tase

Hädaolukorra taseme puhul esineb erandlikult suur gaasinõudlus või märkimisväärne gaasitarnehäire või gaasitarneolukorra muu märkimisväärne häire ning on rakendatud kõiki asjakohaseid turumeetmeid, kuid gaasivarustus ei ole piisav, et rahuldada ülejäänud gaasinõudlust. Seetõttu tuleb täiendavalt kasutusele võtta mitteturupõhised meetmed, et

eelkõige kindlustada gaasitarne kaitstud tarbijatele.

MGS § 26² lõige 2¹ sätestab, et Kui Euroopa Komisjon on teinud otsuse meetmete rakendamiseks kogu Euroopa Liidu või selle teatud piirkonna varustuskindluse tagamiseks, teavitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Euroopa Komisjoni otsusest ja kavandatavatest meetmetest Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ning teeb vajaduse korral Vabariigi Valitsusele ettepaneku lubada gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutamist.

MGS § 26² lõige 1 sätestab, et kui tarnehäire on tekkinud, teavitab süsteemihaldur sellest ning tema rakendatavatest meetmetest Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit. Kui rakendatud turumeetmed ei ole gaasinõudluse tagamiseks piisavad, teeb süsteemihaldur ettepaneku rakendada MGS § 26² lõikes 3 nimetatud gaasinõudluse kohustusliku vähendamise mitteturupõhiseid meetmeid.

Süsteemihaldur koostab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ettepaneku Vabariigi Valitsusele esitamiseks gaasi varustuse piiramiseks meetmete kava arvestades tarbija tarbimise iseloomu ning meetmete mõju gaasisüsteemile. Kavas rakendatavad meetmed peavad olema mittediskrimineerivad ja kõigile turuosalistele võrdsed.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kuulutab vajadusel välja gaasitarne hädaolukorra ja Konkurentsiamet teavitab sellest viivitamata Euroopa Komisjoni ja naaberriikide pädevaid asutusi ning esitab neile kogu vajaliku teabe, eelkõige meetmete kohta, mida kavatakse ette võtta.

Tegutsemine gaasitarne hädaolukorra väljakuulutamise korral

Gaasitarne hädaolukorra taseme väljakuulutamise korral teostatakse järgmised toimingud.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium teeb ettepaneku Vabariigi Valitsusele lubada gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutamist.

Vabariigi Valitsus teeb otsuse gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutuselevõtu kohta.

MGS § 26² lõige 2² sätestab, et Vabariigi Valitsuse otsuses peab olema kajastatud:

- 1) meetmete kasutusele võtmise põhjus;
- 2) meetmete kasutamise eeldatav kestus päevades;
- 3) kasutusele võetavate meetmete loetelu.

MGS § 26² lõige 3 sätestab, et Vabariigi Valitsus võib otsusega muu hulgas rakendada järgmisi meetmeid:

- 1) piirata gaasiga varustatust isikutel, kes kasutavad gaasi muul otstarbel kui soojuste tootmine;
- 2) lubada piirata soojust tootvate ettevõtjate gaasiga varustamist;
- 3) lubada alandada elamute kütteks väljastatava vee temperatuuri;
- 4) kohustada soojust tootvaid ettevõtjaid kasutama kütusena reservkütust.

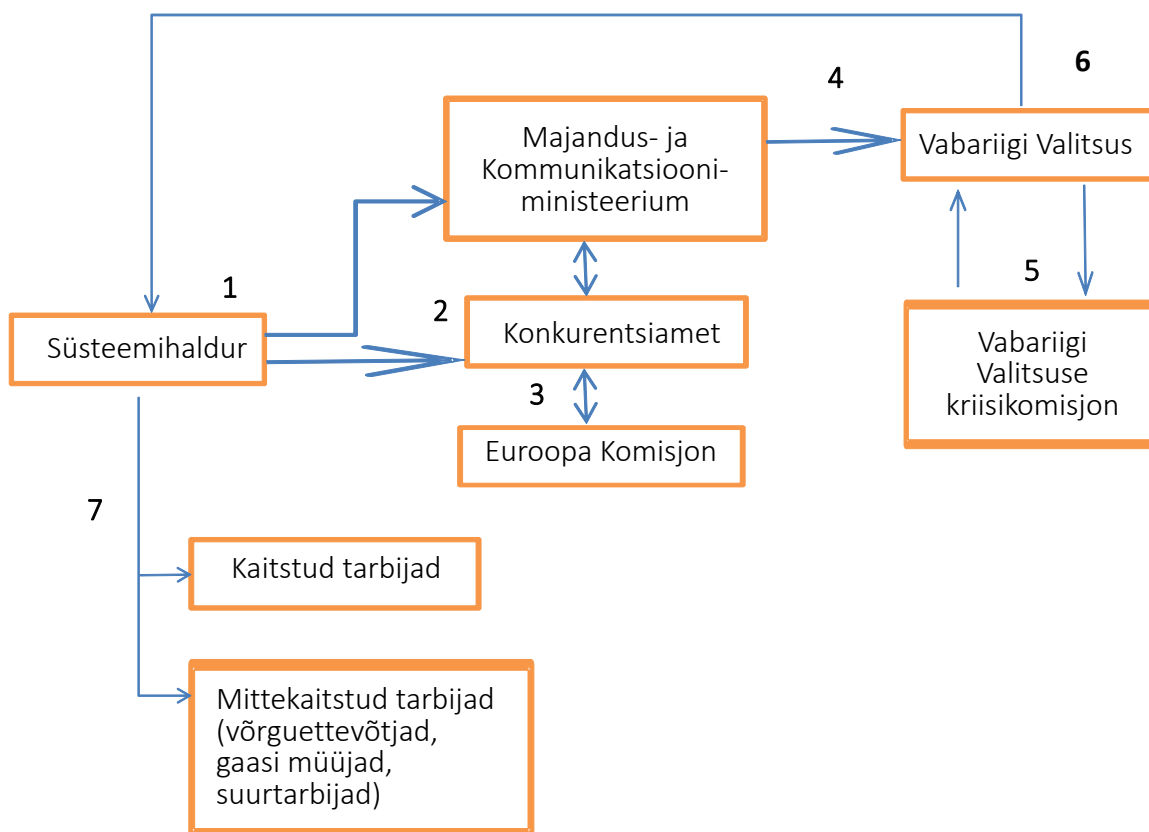
Süsteemihalduri tegevus hädaolukorra tasemel:

- 1) süsteemihalduri moodustatud kriisikomisjon hindab rakendatud mitteturupõhiste meetmete rakendamise tulemuslikkust;
- 2) süsteemihaldur informeerib tarbijaid ja gaasiettevõtjaid olukorrast ja rakendatavatest

meetmetest;

süsteemihaldur teavitab olukorra muutumist ja kavandatavatest meetmetest Eesti gaasisüsteemis igapäevaselt või vastavalt muutunud situatsioonile süsteemihalduri kriisikomisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit.

Teabevahetuse skeem gaasi hädaolukorra tasemel

Selgitus teabevoogudele skeemile:

- 1) süsteemihaldur teavitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Konkurentsiametit, et tarnehäirest ja rakendatavatest meetmetest;
- 2) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium otsustab gaasivarustuse hädaolukorra väljakuulutamise;
- 3) Konkurentsiamet informeerib gaasitarne hädaolukorra väljakuulutamisest Euroopa Komisjoni;
- 4) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium teeb Vabariigi Valitsusele ettepaneku lubada kasutusele võtta gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmed;
- 5) Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon koguneb vastavalt vajadusele ning esitab Vabariigi Valitsusele arvamuse gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutuselevõtmise kohta;
- 6) Vabariigi Valitsus teeb otsuse gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutuselevõtu kohta;
- 7) süsteemihaldur informeerib turuosalisi neid puudutavatest gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmetest.

Juhul, kui gaasitarne häire tulemusena kuulutatakse hädaolukorra seaduse § 13 alusel välja eriolukord, toimub sellest teavitamine hädaolukorra seaduse § 9 nõuete kohaselt.

Gaasiettevõtjate ja gaasitarbijate ülesanded ja kohustused hädaolukorra taseme väljakuulutamise korral

Vabariigi Valitsus teeb otsuse gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetmete kasutuselevõtu kohta.

Süsteemihaldur teavitab tarbijaid, teisi gaasiettevõtjaid, bilansihaldureid, naaberriikide süsteemihaldureid ja Konkurentsiametit hädaolukorra väljakuulutamisest ja oma kavandavatest meetmetest.

Tarbijad, sh asjaomased elektritootjad täidavad süsteemihalduri kriisikomisjoni hädaolukorra lahendamise ja gaasinõudluse kohustusliku vähendamise plaani järgmiste mitte-turupõhiste gaasivarustuse kindluse meetmetega:

1. gaasi varu kasutamine ainult kaitstud tarbijate varustuskindluse tagamiseks;
2. piiratakse gaasiga varustatust isikutel, kes kasutavad gaasi muul otstarbel kui soojuse tootmine;
3. lubatakse piirata soojust tootvate ettevõtjate gaasiga varustamist;
4. lubatakse alandada elamute kütteks väljastatava vee temperatuuri;
5. alternatiivkütuste varude kohustuslik kasutus ja kohustuslik teisele kütuseliikidele üleminek;
6. muudest allikatest kui gaasist toodetud elektri kohustuslik kasutus.

Gaasiettevõtjad ja gaasitarbijad, keda kohustuslik vähendamine puudutab, informeerivad pädevat asutust kavandatavatest meetmetest tekkiva kahju minimeerimiseks.

Piirkondlik mõõde

Hädaolukorra tasemel süsteemihaldur teeb koostööd naaberriikide juhtimiskeskustega otsides gaasisüsteemide võimalusi gaasirõhu tõstmiseks gaasisüsteemis ja gaasivoogude ümbersuunamiseks, mis võimaldaksid täiendavate gaasikoguste ülekandmisest Eestisse.

Konkurentsiamet teavitab igapäevaselt Euroopa Komisjoni ja naaberriikide pädevaid asutusi olukorrast Eesti gaasisüsteemis, võimalikest muutustest gaasiturul ja kavandatavatest meetmetest.

4. Gaasivarustuse taastamine

Gaasivarustuse taastamine toimub süsteemihalduri juhtimisel koostöös tema moodustatud kriisikomisjoniga.

Kui varustuskindlus on taastunud, teavitab:

- süsteemihaldur olukorrast naaberriikide süsteemihaldureid, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Konkurentsiametit;
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium olukorrast Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ja Vabariigi Valitsust;
- Konkurentsiamet olukorrast naaberriikide pädevaid asutusi ja Euroopa Komisjoni.

5. Piirkondlik koostöö

Määruse (EL) 2017/1938 Artikkel 13 ja Lisas VII punkt 8 kirjeldatud vormi järgides koostatakse ühiselt Kirdepiirkonnale (Soome, Eesti, Läti, Leedu) eraldi dokument, mis kirjeldab vastavalt kriisitasemetele piirkondlikku koostööd, informatsiooni vahetust, ühiste meetmete rakendamist ja riikide vahelist solidaarset käitumist gaasisüsteemi hädaolukorra lahendamisel.